

İNAN

TRABZON HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

İnönü Zığana dağında karşılayıcılar arasında

Yeni seri
sayı : 24

Değeri
25

Mayıs
1946

İNAN

TRABZON HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Yıl : 3

MAYIS

1946

Yeni seri sayı : 24

İnönü'yu Dinlerken

Sayın İnönü Cumhurbaşkanımız olarak Trabzonu ikinci defadır teşrif buyuruyorlar . Dünya meseleleri içinden çıkılmaz bir hal aldığı bu anda milletle herşeyi açıkça görüşmek , umumî gidişi en doğru istikamete yöneltmek için kanaat ve fikirleri millî bünyenin derinliklerinden almak demokrasinin en

doğru prensiplerinden ve icablarından dır .

Bugün üzerinde durulacak iki önemli mesele vardır : Bunlardan biri iç diğeri de dış meselelerdir . Dış mesele , asırlardanberi tarih olmuş , bu milletin alın yazısı , nesilden nesile intikal ederek , küçük büyük her Türkü tarihin her dev-

rinde aynı hassasiyet ve aynı heyecanla sarsan bir musibet bir afettir. 250 senedenberi hemen her kuşak bu afete kan borcunu vermiştir , Birlik davası kan içmek olan bu ihtiras alevlendiği , dışlerini sırttığı an , Türk milleti otomatik bir surette topyekûn silâh başında , sınır buyundadır . Bunda da imkân ve şerait aranmaz . Millet bunda kararını peşinen vermiş bir fedâyî ve bir serdengeçtidir . Milletin nabzına el koyan başbuğ , aynı darbenin vurduğunu aynı duygunun çarptığını görmekle bizim ondan , onun bizden yapılmış bir bütün olduğumuzu bir defa daha anlamıştır .

25 Yıllık tarih içinde bu millet iki Başta kendini görmüştür . Ata türk ve İnönü millet olmuş tarih olmuş ebediyetlerdir . Canımıza kast edenleri en çok korkutan , bu ideal etrafında toplanışımız ve böyle bir düğümle bağlanışımızdır . Bu şaşmaz ve değişmez kararın temeli milletimizin yanılmaz seziği ve akliselimidir .

Kastın ikinci taktiği de bizi içimizden vurmaktır birliğimizi çözmektir . Politika pazarında revaçta ne kadar metâ varsa hepsile satın alma.

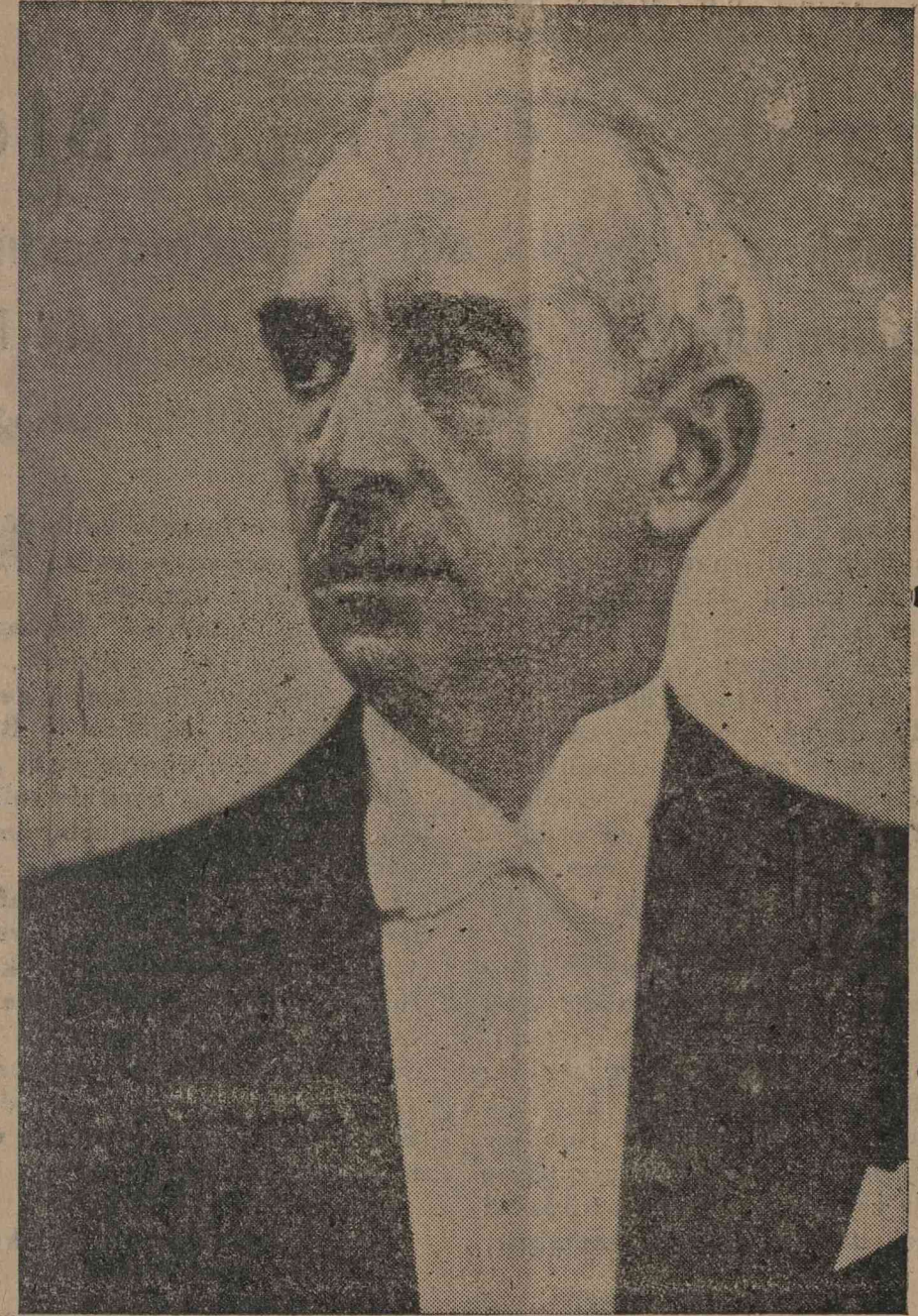
ğa , kandırmağa çalışırlar . Birer ideoloji gibi görünen bu yaldızlı tasmalar nice milletlerin boynuna geçirildi . Bundan korunma ilacı da yine birliktir . Ananevi disipline sahip , sağ duyusu sağlam Türk milletine bu politika oyuncaklarından hiç biri yaraşmaz .

İç poletikamızı yaparken en çok dikkat edeceğimiz , böyle bir oyun alet olmamaktır . Milli mukaderatımızı kendi kararımızla ve kendi kanaatimizle çizmek bize en yakışır ve en şerefli bir harekettir .

Bizim için birinci mes'ele vatan mes'elesidir . Demokrasi alanında yürüyüşümüzü buna göre ayarlayacağız , islâhatamızı , kötülüklerle savaşımızı hep bu esastan yapacağız . Kendimiz için çalışmak . kendimizi düşünmek prensibinden asla ayrılmamak esas vazifemizdir .

İnönü , Milli şuurumuzun kemali , birliğimizin senbolüdür . Millet her an ve her durumda onu takipte devam edecektir .

Abdullah Günel

Büyük Konuğumuz İnönü

29 mayıs 1946 tarihli (Y E N İ Y O L) dan

Tablo aynı tablo

Tablo aynı tablo, mâna aynı mânadır:
O, bizim içimizde, biz O'nun içindeyiz işte..

Yazan : Bekir Sükûti Kulaksızoğlu

Tamam 32 ay önce Trabzon, bu gün olduğu gibi sonsuz sevinç te. zahürleri içinde çalkanıyor, on binlerce halk, yine bugün olduğu gibi, aynı heyecanı, aynı inanla Onun geçtiği ve Onun geçeceği yol lara dökülüyor, ve gözlerinde kendi içini okurken gurur ve bahtiyarlığın en son mertebesine varıyor, en büyük heyecanını duyuyordu. Tablo aynı tablo, mana aynı mânadır; O, bizim içimizde, biz O'nun içindeyiz işte..

Seçim tasniflerinin yapıldığı bir günde bu göz göze gelmenin, bu iç içe kaynaşmanın mânalı bir manzarasını hiç şüphe yok ki pazar günkü seçimlerden de anlamak mümkündür, oy sandıkları hiç bir zaman bu kadar ilgi toplamamış ve hiç bir zaman sandık başlarında bu derece hassasiyet gösterilmemiştir,

İnönü'nün etrafında milletin gösterdiği bütünlük manzarasının en güzel bir ifadesi de bu olmuştur.

Sayın cumhur başkanımızın Trabzona birinci gelişleri, ikinci Cihan harbi bütün şiddetle devam ettiği bir zamana rastlıyordu. Bu seferki gelişlerinde, görüyoruz ki, bütün dünya milletleri harp ile sulh arasında çetin ve korkulu bir imtihan geçiriyor.

Dünyanın manzarası henüz kâlp lere umumî bir ferahlık vermekten uzak görünmektedir. Bu hava ve manzara karşısında, şimdiye kadar hiç değişmiyen ve bundan sonra da asla değişmeyecek olan tek parolarımız: İnönü'nün arkasında Türk milletinin bütünlüğü, Türk vatanının bölünmezliği..

Bekir Sükûti Kulaksızoğlu

Cumhur Başkanımız İsmet İnönü
Tarihî nutuklarından birini irat buyururlarken

Millî Şefimiz İsmet İnönü Trabzonu şereflendirmiş, on binlerce halkın candan tezahürleriyle karşılanmıştır.

Belediye seçimlerine katılmak için şehir halkının seferber olduğu bir zamanda bütün gönülleri açan ruhları saran sevinçli bir haber çevremize yayılmıştı ; Milli Şef , Trabzonu da şereflendirecek .

Koca, şehir bir yurt görevinin heyecanı içinde çalkanırken , halkın gözü , güneşe dönmüş , büyük ve aziz varlığın yolunu gözlemeğe koyulmuştu .

Nihayet , onu gözleyen gözler özleyen gönüller , dün nasibini aldı : İnönüyü şehrimizde , aramızda görmenin bahtiyarlığına erdik .

Dün sabahtan itibaren çevremizdeki sabırsızlık , bütün bütün artmış Trabzonlular yol boylarına dökmüşlerdi .

Yayılan habere göre , Milli Şef öğleden sonra şehrimizi şereflendirecekti . Onu daha iyi daha yakın görebilmek için herkes değirmendere medhalinde yer tutmaya can atıyordu . Donamlı şehrin nabızı sık ,

sık atıyor , halk, geçen dadıkları saymakla meşgul . .

29 Eylül 943 tarihini , her yıl halkevinde kutlayan Trabzon , büyük ve şerefli birgün daha kazanacak .

Saat 9 da Belediyeden önce, Millet vekilleri ; sonra il sınırına gidecekler ayrılarak , Ziganalara tırmanıyorlar .

Baharın en gür en muhteşem dekoru kurulmuş Aziz Şefe beğenilmek için tabiat yıkanıp temizlenmiş. Güneş beyaz bulutların ardından nur saçacağı dakikayı bekliyor . .

Maçka , Hamsiköy ve Zigana karşılayıcılara ; «Çabuk dönün ! » der gibi ... Bütün güzelliklerini göstermeğe hazırlanmış buluyorlar . .

Saat 16 ; dağın öte yüzünden bir anda zirveye yükselen ilk arabada , büyük konuğumuz , pâk yüzü, ak başıyla görünüyor .

Ve maiyet erkânı onu takib ediyor .

Zigananın zirvesi , inkılâp tarihimizin zirvesi önünde bodurlaşıyor. Beyaz bulutlar kımıldıyor , güneş , göz kamaştıracak kadar parlak . .

Ona ilk kavuşan bahtiyarlardanız ; arabadan inerken ;

«Trabzonlular , böyle güzel yerlerde yaşıyorsunuz bahtiyarsınız . . iltifatında bulunuyorlar . .

Ve arkasından ; (Meşe içinin) güzelliğini , süsünü hatılayarak ;

«Benim tanıdığım kayen ağaçları yerinde mi , onları bir daha görmek isterim . . »

Ö , ne ister de olmaz ki , hemen yola çıkıyor . Ziganadan iniyoruz .

Önümüz yeşil bir enginlik , tabiat , murada eren çevreyi , yeşil örtülerle kaplamış .

Çamlığı yavaş geçtiler . Dağları saran lâdin , gürge , ve mişelerin kucak , kucaka tabiatın sinesine gömülüşünü seyrettiler , çiçekleri kokladılar ve ilerlediler . .

Hamsiköye giriyor ; yüzlerce halk onu karşılıyor , yol boyunca küme , küme Türk insanı ona alkış tutuyor .

Toprağıyla , taşıyla , ormanıyle

Tanrının büyük lütfuna uğrayan bu güzel yerler , insanlarıyla birlikte bayram sevinci içindeler . .

Maçkada , kasabalı , köylü ve çok kalabalık bir halk kütlesi , ilçenin giriş yerini tutmuş kaynaşıyor . Davullar , zurnalar çalınıyor. Maçka deresi çağlıyor .

Coşan halkın «Yaşa , Varol ! » sesleri yüksekleri çınlatıyor .

İnönü , halk arasındadır . Milli eğitim memuru Neşet Karsan'ın canlı , inanlı izahlarını dinliyor ve «Aferin» le mükâfatlandırıyor . .

Trabzon yolundayız . Yönler buğulu , yer , yer rahmet düşmüş , çevrenin tarım talihî gülümüş . .

Saat 17 yi geçiyor . Yolun sağında uzanan dere , gümüş bir şerit gibi . . bu derenin döküldüğü kıyılara az bir mesafe kaldı . Asansörden iner gibi üçbin rakım , sıfırda eridi gitti . .

Nihayet , Değirmenderenin , Maşatlık sırtlarının bayramına karıştık .

Trabzon , ağırbaş vakarlı şehir coşmuş denizler gibi taşmış . .

İnönü şehrin eşiğinden girerken binler ve binlerce kadın , erkek , genç , ihtiyar , üç yıllık has-

retle tutuşan bağrını ona açmış sel halinde , tufan halinde çağlıyor . .

«Yaşa , varol» sesleri , alkışlar gökleri deliyor .

Kütle sevgisi , kütle heyecanı şehrin dört bucağından fışkırmış taşı , toprağı , denizi , göğü , çi-
meni , çiçeğı , ağacı , suyu dile ge-
tirmişti . .

Hep birlikde ardından sesleni-
yorlar : «İnönü ! Sen bizim aşkımız
heyecanımız herşeyimizsin . Varol
daima yaşa ! . .»

Şehrin eşliğinden , içine ve ora-
dan kalbine giden yollar bitti .

Milli Şef köşktedir . Atatürk'ün
vaktiyle Trabzon suyuna karar ver-
diği ve millete mamelekini bağışla-
dığı tarihsel kanepenin yanındadır .

Yüzünden , gülüşünden belli ki
çok memnudur .

Trabzon ve Trabzonlular morut
ve bahtiyor olunuz !

Üç yıl önce , kırk yılın hayali
gerçek olmuştu ; Limana kavuşu-
yoruz .

Belki ; bu kadar eski bir hayal
de bu sefer gerçekleşecektir : Tre-
ne kavuşacağız , Ardından bu gü-
zel vefalı şehrin talihini güldürecek
fabrikalar , işyerleri . . .

Aziz konuğumuz , Milli Şefimiz
zin karar kuvvetine dayanan her
iş başarılmış , her eser gerçekleş-
miştir .

Bunu bilerek , her zaman yeri
olan kalplerimizi ona açıyoruz .

Ş. Ç.

Millî Şefimizin Nutukları

TRABZONLULAR , AZİZ HEMŞERİLERİM ;

Dört gündür aranızdayım . Si-
ne haklı bir şöret vermiş olan ne-
zakatinizin cömert işaretleriyle beni
kargıladınız ; paha biçilmez sevgi-
lerinizle beni ağırladınız . Sizlere
ve sizin huzurunuzda , dolaştığım
illerin şifacısı halkına teşekkürle-
rimi ve minnetlerimi söylemek bor-
cumdur . Sivas , Erzincan , Ağrı ,
Erzurum , Kars , Artvin , Gümüşa-
ne , Rizedeki vatandaşlarımı , siz
Trabzonlularla beraber , yüreğimin
bütün sıcaklığıyla anıyorum .

Bu gezilerimde , sizinle olduğu
gibi , her yerde geniş topluluklarla
konuştum . Onları memleketin iç
ve dış ana meseleleri üzerinde ay-
dınlatım . Vatandaşlarımın , büyük
devlet meselelerini benim bildiğim
kadar öğrenmiş olmalarını memle-
ket , için çok faydalı buluyorum .
Bütün konuşmalarım , şu üç nokta
ya dayanmıştır .

Her şeyden önce , vatanın top-
rak bütünlüğü üzerinde , bütün
milletin sarsılmaz bir irade ile bir-
leşik bulunduğunu gösterdim . Top-
rak bütünlüğünde ve egemenlik
haklarında , bütün milletimizin baş-
tan başa dikkatli , duygulu ve ka-
rarlı olması , varlığımız için esaslı
teminattır . Bu konuda temaslarım
dan ben , büyük ferahlık duydu-
ğum gibi , vatandaşlarımın da beni
ıştırmekten , yüreklerinde hazur
hissettiklerine eminim .

Ehemiyyetle üzerinde durdu-
ğum ikinci nokta , milletin bütünü

lüğünü korumaktır . Serbest muha-
keme ve tartışma , günlük mesele-
ler ve dertler üzerinde türlü şekil-
de çekişme havası içinde milletin
bölünmez bir bütünlüğü koruyabil-
mesi çok ehemmiyetli olduğu kadar
çok da nazık bir noktadır . Cemi-
yetimizin vazife duygusunu daima
canlı tutarak , doğruyu iğriden ve
ehemmiyetliyi ehemmiyetsizden
ayırarak edecek bir sağ duyunun iş-
ler olması , benim için büyük me-
seledir . Sınır bovu illerimizde mil-
letin bütünlüğü için gösterilen dik-
katin minnetlisiyim . Vatandaşla-
rım memlekete her fenalığın , içe-
ride bozgunculuk ve çöküntüden
geleceğini anlamışlardır . Yabancı
tertiplerinin , en çok ve en tesirli
olarak , içeride zararlı propaganda
ve teşekküllere dayanacağını kav-
ramışlardır Siyasi hayatımızdaki ge-
lişmelerin , meşru demokratik olan
gösterileriyle bu görüş arkasında
kendisini maskeleyerek çalışacak
bozguncu akınları ayırdetmek gerek-
li olduğuna inanmışlardır . Sınır
bölgelerimiz , bu bakımdan , bütün
memlekete , hepimize kıymetli ör-
nektirler .

Konuşmalarımın üçüncü esası
devletin kanunları karşısında vatan-
daşların vazifelerini belirtmek ,
halk idaresinin temeli olarak va-
tandaşın serbest iradesini oy san-
dıkları başında göstermesini söyle-
mek olmuştur . Türkiyede , kadın ,
erkek vatandaşlarımın memleketin
idaresini tayin etmek vazifesini he-
vesle ve bilerek yerine getirmeleri

1946 - 1950 yılında

yetişmiş bir milletin en inandırıcı işaretidir. Hiçbir mülâhazanın, bizi, seçimde rey vermek vazifesinde ihmale sevk edemeyeceğini söyledim. İlk defa içine girdiğimiz tek dereceli seçimin tecrübesizliklerini teşkil ve tertip eksiklerini görmeğe başladık. Bir takım eksiklerin meydana çıkmış olmasının üzüntüsünü gözlerimizde büyütmemeliyiz. Demokraside bunlar, her memleketin geçirdiği merhalelerdir. Elverir ki seçimde oylar hakikaten serbest ve masun olsun. Bu esas şüphe götürmez bir surette temin olunmuştur. Teşkilât eksiklerinin tecrübeye göre düzeltilmesi ve tamamlanması, tabii bir şeydir. Milletvekili seçiminde daha iyi tertipleneceğimizi ümit ediyorum; ve milletvekili seçiminin vatandaşlarım için büyük ehemmiyet taşıdığını görmekten seviniyorum. Bütün dünyanın gözü önünde tek dereceli olarak ilk yapacağımız milletvekili seçiminin, milletimizin vazife sevelikliğini ve sağduyusunu gösterecek muvafakiyetli bir imtihan olacağına şüphem yoktur.

Trabzonlular, Sevgili Hemşerilerim!

Görüyorsunuz ki konuşmalarımın esasları, benim temel vazifelerimdendir. Bunlar benden sonra gelecek Cumhurbaşkanlarının da hangi siyasi kanaatten yetişmiş olurlarsa olsunlar, vazifeleri olacaktır.

Toprak bütünlüğünü ve memleket idaresinin milletin idaresine dayanması esaslarını sağlam ve sarsılmaz tutmakta, bizim dikkatimiz, daima uyanık olacaktır. Fark etmişsinizdir ki hiç bir yerde bana ve başkanı olduğum şerefli partiye rey verilmesini vatandaşlarımdan istemedim. Büyük Millet Meclisi yeni seçim kararı verdikten sonra, belki partimizin programlarını tekrar anlatarak, bize rey verilmesini de isteyeceğim. Her zaman söylediğim.

Gibi, milletin kararını ve iradesini, güvenle ve saygı ile karşılayacağız. Bu mülâhazaları ne kadar açık yürekle söylediğimi taktir buyuracağınızı umarım.

Sevgili Hemşerilerim!

Sizlerle temasından, manevi kuvvetlerim artmış olarak dönüyorum, Konuşmalarım sizi memnun etti ise, gerçekten bahtiyar olacağım. Bütün mülâhazalarımı hülâsa etmek istiyorum, içinde bulunduğumuz güçlüklerden, şerefle ve selâmetle çıkacağımıza yürekten güveniyorum. Memleketimizin gelecekte büyük bir gelişme ve yükselme yolunda ilerliyeceğine, sarsılmaz imanım vardır.

Yıl, 1950. Ay, mayıs. Gün, güneşlik. Deniz durgun 11 vapurun yük alıp verdiği limana 15 bin tonluk Trabzon vapuru yanaşırken trenin düdüğü değirmendereden işitiliyor. Tren istasyona girerken limana rampa eden Trabzon [vapurunu] 11 vapur düdüğü çalarak selâmlıyor.. bir filo tayyare Trabzonun güneşli, temiz göklerinde Trabzon vapurunu limana bıraktıktan sonra Kambaz tayyare alanına konuyor.. o gün Trabzon; en büyük bayramlarından birini daha yaşamakla bahtiyardır. Ey bugün Trabzonun aziz konluğu Sayın Milli Şef İnönü! O gün Seni bugünkü gibi bağrına basmakla bahtiyar olan Trabzon vapurundan onbinlerce Trabzonlu Seni karşılamak için eserin olan limanı çevrelemişlerdir.. bugünkü Teğri fin o günkü günü muhayyelemde yarattı.. o güne kavuşanlara ne mutlu!..

Hastane

Yıl 1947. Ay, mayıs. Gün, güneşlik. Bütün Trabzon halkı yeni hastaneye doğru akın ediyor.. Bende bu akına katılarak ilerlerken yanımdan bir kadıncağz şöyle dua ediyordu:

Allah «İnönüye!» uzun ömürler versin! geçen yıl bu gün Trabzona gelip: «Derhal bu hastane faaliyete geçsin, gelecek yıl açılma töreni yapılsın» demeseydi.. şimdi bu bayram gününü nereden görecektik?..

Ey bugün Trabzonun aziz konluğu, Sevgili Milli Şef İnönü!

Bu yurttaki her hayali gerçekleştiren Varlıksın, içimizi dökerken, gözümüzü Sana dikeyoruz.

CEVDET ALAP

Büyük Millî Şefimiz İsmet İnönü bu sabah şehrimizden ayrıldılar

Salı günü şehrimizi şereflendiren Aziz Millî Şefimiz , değirmenderede , şehirde . Atapark ta on binlerce Trabzonlu tarafından coşkun gösterilerle karşılanmışlar ve Soğuksudaki köşklerini tezrif buyurarak istirahat eylemişlerdir .

İstirahat sırasında aziz konuğumuz , halkın içten gelen tezahürlerinden memnurluklarını beyan etmiş ve etrafını alan milletvekilleri Vali , Parti ve Belediye başkanlarıyla şehir işleri üzerinde görüşmüş liman, hastane ve yeni yapılacak tren ve diğer kalkınma konularına temasla :

— Bu eserleri görmeğe tahakkuk ettirmeğe ömrümüz vefa etmese bile öyle bir hale getireceğiz ki , bir daha geri dönülmesine imkân kalmayacak .

Ve tren konusu üzerinde :

— Bu yalnız bir Trabzon meselesi değil . şarkın medeniyet ve refahı içindir .

Hastane hakkında da :

— Hastanenin yüz yataklı açılması varid değildir . Burası bütün bölgenin sağlık merkezi olacaktır . Bu müessese Trabzon için fazla değil az bile gelecektir .

Aynı akşam köşte verilen 30 kişilik ziyafette İnönü , memleketimizde demokrasi gelişmelerine ve sulhun takarrürü ile memleket bünyesinde büyük ölçüde ilerlemelere şahit olunacağına işaret buyurmuşlardır .

Şehir , baştanbaşa ıstık içinde , resmi ve özel binalar elektrikle , bayraklarla donanmış , bir bayram gecesini manzarası gösterirken , Aziz

Şefimiz , şehrin kalbünde istirahata çekilmişti .

Bir gün sonra , 29.5.1946 çarşamba sabahı . Kavakmeydanındaki Sanat Enstitüsü inşaatını inceleyen Millî Şef , Erkek Sanat Enstitüsü . ne şeref vermişler , atelyeleri bir bir gezerek , okul müdürü Hasan Özcan'dan , öğrencilerden izahlar almışlardır .

Aldıkları izahlardan ve gördükleri çalışmalardan memnurluklarını beyan buyuran Cumhur Başkanımız okulun hatıra defterine 'Teşekkür' yazarak imzalarını koymuşlardır .

Cumhur Başkanımız , enstitüye geliş ve ayrılışlarında , orada biriken halk tarafından sürekli alkışlanmış , 'Varol' , 'Yaşa' sesleriyle uğurlanmışlardır .

Bundan sonra , belediyei teşrif buyuran Millî Şef , meclis salonunda bir müddet istirahatle , Başkan Tefik Yunusoğlundan izahlar almışlar ve teşekkürlerini bildirerek ayrılmışlardır .

Bu sırada meydanları yolları dolduran binlerce halk tarafından siddetle alkışlanmışlardır .

Saat 11.10 da Kız Enstitüsüne şeref veren İnönü , okulun önünde sıralanan öğrencilerin alkışları arasında salona girmişler ve biraz istirahatten sonra , enstitü müdürü Nadire Yentür'den okul hakkında etraflı izahlar almışlar .

Bundan sonra , müdür Nadire Yentür , aziz şefe ve misafirlere hitaben , aşağıdaki söylevi vermiştir :

En büyüğümüz ve Sayın misafirlerimiz

İl ve müessesemize hoş geldiniz . Bugün topluluğumuza sizleri katmakla en büyük en unutulmaz günlerimizden birini yaşamış oluyoruz . Zaten günlerimizi , gönüllerimizi her zaman doldurdunuz , Bugün kıymetli varlığınızla gözlerimizi de nurlandırdınız . Trabzon Kız enstitüsü bugünkü kadar bahtiyar olmamıştır .

Sayın Büyüklerim

Türk kadınları her safta bütün dünya kadınlarına örnek olduğu gibi sanat hayatında da en üstün eserler meydana getirmişlerdir . Biraz sonra uğurlu ellerinizle açacağınız sergide bunun en canlı misallerine şahit olacaksınız . Dünya milletleri kasıp kavrulurken bile biz istifimizi bozmadık . Daima iyiyeye daima ileriye yürüdük kafa mıza ayağımızı uydurarak kalplerimizi dolduran her arzumıza cevap veren Cumhuriyet rejimine olan imanımızla yorulmadık yürüdük .

Harp , sanat hayatımıza zerrekadar sekte vurmuş değildir . Bilkis bizleri ekonomi yollarına sevk etmiş binlerce marifetler kazandırmıştır . Millî eğitim bakanlığının toplu iğne , Amerikan ve boya gibi en ince teferruatına kadar temin ettiği , her nevi yardımlarıyla desteklediği , zenginleştirdiği bu kıymetli müesseseler yarının ideal ev kadınlarını , altın kalpli analarını kendinde saklar . Kadınsız ev , ev değildir . Evi ev yapan kadındır ,

Çocuklarımızın eserlerini tetkik buyururken bunların bir son bir netice değil bir başlangıç olduğunu belirtmek arzusundayım .

Okulumuza ham gelen yavrular bir ev kadınına lâzım olan bütün bilgilerle olgunlaşarak evlerine dönerler . Bizleri bu günlere kavuşturan bizi marifetli yapan Cumhuriyet eğitimidir . Bizler marifetimizi Cumhuriyet rejimine , onun büyük koruyucusu ve büyük koruyucularına medyunuz .

Bize verilen maddi ve manevi emeklere her zaman her yerde lâ-yık olmağa çalışacağız .

Meslek hayatımın en mağrur ve mesut gününde öğrencilerim ve mesai arkadaşlarım namına en büyüğümüze ve aziz büyüklerimize derin şükranlarımı arz ederken sözlerime son veriyorum .

Çok ateşli ve heyecanlı bir lisansla verilen söylev bitince , İnönü öğrenciler tarafından hazırlanan sergiyi açmak üzere kordelâyı keserken 'Serginizi açıyorum tebrik ederim' buyurmuşlardır .

Milli Şef sergideki işler üzerinde izahlar almışlar . Elbise , şapka nakış ve resim ve başka kısımları ayrı ayrı gezip görmüşler ve takdirlerini izhar buyurmuşlardır .

Bundan sonra misafirler , hazırlanan büfede ağırlanmışlar ve öğrencilerin yaptıkları pastalar yenirken Aziz Konuğumuz , Enstitü müdürü Nadire Yentüre ;

— Çok güzel , ben ömrümde bu kadar lezzetli pasta yemedim .

Diyerek , takdirlerini bildirmişlerdir .

Milli Şef , tekrar büyük salona gelerek istirahat buyurmuşlar öğrencilerden Suzan Karaali ile Neri-man Sunarın işlerini imzalıyarak kendilerini tebrik etmişler ve tahta üzerine yapılmış yağlı boya bir tabloyu hatıra olarak kabul buyurmuşlar ve Enstitünün hatıra defterine 'Kız Sanat Enstitüsü ve sergisini ziyaret ettim teşekkür' yazarak imza koymuşlardır .

Bundan sonra Vali Salım Günday'dan il'e ait işler ve milli eğitim konuları üzerinde izahlar almışlar ve milli eğitim müdürümüz Nihat Salkuru dinlemişlerdir . Milli şef , ticaret odası başkanı Hüseyin Çulhayı da kabul buyurarak , Trabzonun ticari ve iktisadi hayatı üzerinde , çeşitli sorular sormuşlar ve karşılık almışlardır .

Kız Enstitüsünden ayrılırken , öğretmenler , öğrenciler ve hazır bulunanların heyecanlı gösterileriyle uğurlanan Cumhuriyet Başkanı , okulun önünde ve caddelerde biriken binlerce vatandaş tarafından şiddetle alkışlanmışlar . halkevinde verilen ailevi ziyafeti şerefleştirmişler ve neşeli samimi geçen yemekten sonra soğuksudaki köşklerinde istirahat çekilmişlerdir .

Saat 16 ya kadar istirahat buyuran İnönü , oradan liseye şeref vermişler , son sınıf B. şubesinin jeoloji ve diğer bir şubenin Astronomi sınavlarına girmişler ve lise müdürü Faik Dranaz'ın da okul hakkındaki izahlarını dinliyerek teşekkürde bulunduktan sonra doğrudan halkevine gelmişlerdir .

Liseye geliş ve ayrılışlarında , bini aşan öğrenci tarafından coşkun tezahürlerle karşılanan ve uğurlanan Cumhuriyet Başkanı , halk evinde de aynı coşkunlukla karşılanmışlardır .

Konferans salonunu doldurup taşıran halkın (yaşa varol) sesleri ve sürekli alkışları arasında Milli Şef saat 16,35 de kürsüye gelerek , içleri ferahlatan , inan ve güveni yalçınlaştıran söylevine başlamış ve sık sık alkışlanan söylev , 18,15 de son bulmuştur .

İç , dış politikamızı en sade , en açık en samimi bir surette ifade buyuran İnönü , vatan müdafaasında Trabzonun gösterdiği şuurlu birlik ve mukavemet arzusuna teşekkür etmiştir .

İki saate yakın bir zaman içinde halkla gönül , gönüle kalan Aziz konuğumuz , buradan sonra C. H. Partisine gitmişler , partililerle görüşerek almışlardır .

Saat 20 de , belediye tarafından Lise'de verilen 250 kişilik ziyafete

şeref veren Cumhuriyet Başkanımız , perşembe günü de Rizeye gitmişler yolda Yomra , Arsen , Araklı , Sürmene ve Of'ta ve en son Rizede binlerce halkın içten gösterileriyle karşılanmışlar ve aynı gün dönmüşlerdir .

Dün akşam lise konferans salonunda Halkevimizin tertiplelediği müsamerayı şerefleştiren Milli şef , bu sütunlarımıza şeref veren nutuklarını irad buyurmuşlar ve salonu hıncahınç dolduran dinleyiciler tarafından şiddetle alkışlanmışlardır . Bundan sonra yerli sesler , sazlar ve oyunlardan mürekkep gece programının uygulanmasına başlanmış ve gece yarısına kadar neşeli saatler geçirilmiştir . Coşkun gösteriler yaşı , varol sesleriyle uğurlanan Milli Şef , sabah şehrimizden ayrılmışlar ve il sınırına kadar uğurlanmışlardır .

Ş. Ç.

D ü ş t ü

Sevin Trabzon sana kutlu bir mihman düştü !
Kalpler neş'eyle doldu , vücutlara can düştü !

Bu gelen küremizin en büyük adamıdır ,
Ona inanmak için Türklüğe iman düştü !

Odur kahraman Türke yeni bir vatan kuran ,
Kılıcının önünde nice pehlivan düştü !

Dünyalar var oldukça yaşa MİLLİ ŞEFİMİZ ,
Azminizle Türklüğün dizine derman düştü !

Sen sade düşmanları yenmek ile kalmadın ,
Sana boyun eğerek önünde Lozan düştü !

O çok müthiş günlerde ürkererek kudretinden ,
Nurlu ayaklarına koca Alaman düştü !

Duacısı ol daima çok büyük İNÖNÜ'nün ,
Ona bağlı olana Baba büyük şan düştü !

Baba Salim Öğütçen

29 Mayıs 1946 tarihli (H A L K) dan

Büyük İnsan

Büyük insanları büyük milletler yaratır. Ve
büyük insan, ardından bir milleti,
milyonları yürüten insandır.

Yazan : KEFELİ

Büyük insanları büyük milletler yaratır . Milli felâketler milletin bağrından heykelleşen , abideleşen şahsiyetler doğurur . Türk milleti o bahtlı ve asıl milletlerden biridir ki ıztırap anında değil , normal hayatında da dâhiler yaratmak suretiyle beşer tarihine şan ve şeref katmıştır .

Türk tarihinin sayfalarını çeviriniz , ilimde sanatta , edebiyatta , kahramanlıkta eşsiz dahilere rastlarsınız . . Cengizler , Alpaslanlar , Fatihler , Atatürkler , İnönüler başlı başına bir milletin alınına ebediyet damgasını vuran insanlardır . Sinanın göğü tutsun diye yükselttiği minarelerin ucundan bir devir tarihinin şaheserlerini okuruz . . Bir İnönü meydan savaşı bilginin , zekânın , uzak görüşlülüğün ve hakkın kuvvete zaferidir . orda yenilen düşman ordularıyla birlikte bir milletin asırlardanberi makûs giden talihi de mağlup edildi , Bir Otuz Ağustos yaratan bir millet onun bahtlı ve kahraman evlâtlarıyla öğreniyor .

Sevrden sonra Lozanı yaratan millet onun kahramanına hayranlık duyuyor . . inkılap Türkiyesinin

çelik iradesini şahsında toplayan asker ve diplomat evladına karşı sonsuz sevgi ve saygı besliyor . Asırları yıllara sığdırmaya mahkûm bu millet elinde inkılabın meşalesi olduğu halde hudutları birbirine bağlayan çelik rayların ardından medeniyetin , refahın engin ufuklarına kanat açmak istiyor . .

Bu millet damarlarındaki asıl kanın içinde zillet ve meskenetin mikroplarına yer vermek istemiyor ve onun yerinde dürüstlüğü , faziletin , vatan ve yurt severliğin eşsiz zevkine varmak istiyor . Bu millet , sağlığın , çalışmanın zeyki için de ileri , daima ileri gitmek istiyor.. Kültürlü , karakterli , vatanına ve milletine aşık olarak ! , .

Bir kalbi fethetmek bir vatan fethetmek bir vatan fethetmek kadar mühimdir . . Yirmi milyonun kalbini fethetmekse bir mucizedir..

Altı yıl büyük cihan savaşının ölüm ve ateş fıskıran lavları önünde dipdiri ve zinde bulunuyorsak onu şefe inanmanın , izinde yürümenin tilsiminde aramalıyız . .

Büyük insanları büyük milletler yaratır ve büyük insan ardından bir milleti , milyonları yürüten insandır.

Bir millet konuşuyor

O'nun sesi bir milletin sesidir. Bu seste 20 milyonun dile geldiğini görüyoruz. Bir kalp gibi çarpmasını bilen, vatan uğrunda seve seve ölmeye hazır bu millet bir ağızdan konuşmanın sırrına ulaşmıştır.

Yazan : KEFELİ

İki günden beri Trabzona şeref veren Cumhur başkanı , Milli Şef İnönü, dün halkevi salonunda Trabzonlularla konuştu .

Bir babanın evlâtlarıyla konuşmasında hakim olan ruh samimiyettir. İnönü , bu sıfatının hakiki hüviyeti içinde bir saat elli dakika gibi uzun bir zaman Trabzonlulara hitabetti .

İç vatan sevgisi , Lider aşkı dolu olan Trabzonlular nefes almadan , heyecanla onun huzurlarında tarihinin sayfalarını çevirdi . Şef , İnönünden , Lozandan seslenir gibidir . Millet ona gönül vermiş , bu sesin kalplere ferahlık veren ahengine dalmıştır . O , iç ve dış siyasetimizi uçsuz bucaksız selâhiyetle anlatırken binden fazla vatandaş mukadderatının mümessilini hayranlıkla dinliyor . Vatan ve millet uğruna ömrünü vakfetmiş insanın açık kalplilikle hadiseleri anlatışına hayran kalıyor ve kendi adına alı-

nan kararları tasvip ediyor .

Milli bütünlüğümüzü sarsmadan şeref ve hasiyetimizi muhterem tutarak , Türk milletini ikinci cihan harbinin sarp ve dikenli yollarından selâmetle yürüten Şef yakın tarihin çetrefil hadiselerin birer birer vatan daşlarına anlatırken , anlatmanın ve anlaşılmanın zevki içinde bulunuyordu .

Onun sesi bir milletin sesidir . Bu seste yirmi milyonun dile geldiğini görüyoruz . Bir kalp gibi çarpmasını bilen , vatan uğrunda seve seve ölmeğe hazır bu millet bir ağızdan konuşmanın sırrına ulaşmıştır . Şef yirmi milyondur .

Onu dinliyoruz , tarih okur gibi onu görüyoruz ilâhî bir yüz gibi.. O bizim içimizde , biz onun kalbindeyiz , imanla , iftiharla , ve bütün vatandaşlar bir ağızdan haykırarak istiyoruz . Şef ! bize güvene bilirsiniz . . .

İnönü'yü dinlerken

Azminimiz ay yıldızlı bayrağın altında mukadderatına sahip bir millet olarak, medenî dünyada şerefle yaşamaktır İnönü milletini en iyi anlayan diplomat ve asker olarak konuşurken bütün milletin hislerine tercüman olmuştur.

Yazan : KEFELİ

Dört günden beri aramızda bulunan Trabzonlulara büyük bir şeref veren Cumhurbaşkanımız Milli Şef İnönü Trabzonda ikinci konuşmasını dün akşam Lise konferans salonunda yaptı . Tarihi önemi haiz bulunan bu konuşmanın bir suretini gazetemize lütuf buyuran Aziz Önder'e minnettarlığımız sonsuzdur .

Bu tarihi nutkun her kelimesi her cümlesi millet ruhunda akisler yapacaktır . Onun iç siyasetimize temas eden kısımdan siyasi bir terbiye almamak ve millet mukadderatını elinde tutan partinin ileri görüşlü nokta nazarını görmemek mümkün değildir . Sayın başbuğ yeni seçimlerin siyasi tarihimizdeki önemini belirtmiş ve ezcümle demiştir ki . 'ilk defa içine girdiğimiz tek dereceli seçimin tecrübesizlikle rini teşkil ve tertip eksikliklerini görmeğe başladık . Bir takım ek-

sikliklerin meydana çıkmış olmasının üzüntüsünü gözlerimizde büyütmemeliyiz . .

Bizde demokrasinin gelişme yolunda bulunduğunu takdir etmeyip mevcut aksaklıkları fena niyetlerle fena maksatlara yoranlara en belâ bir cevap teşkil eden Şefin bu sözleri bizi istikbalden ümitsiz olmaya sevk ediyor . Her yeni hamle bir çok eksiklikleri, aksaklıkları ihtiya eder . Mesele , bu eksiklikleri aksaklıkları görüp tashih etmemektir . Cumhuriyet hükûmetinin ve onun istinat ettiği parti şefinin bu açık kalpli ifadesi ileri bir demokrasinin eşğinde bulunduğumuzu bir daha anlatması bakımından dikkate şayandır . Demokrasimiz merhaleler aşmak yolundadır . Her yeni gün bizi daha olgun , daha şuurlu yola sevk edecektir . Bunu milletin en büyüğünün ağzından işitecek muhalifler en kesin cevabı almış

olacaklardır . Bize bozguncu ruh değil , yapıcı ve yaratıcı insan lâzımdır .

Şef milletvekili seçiminde daha iyi tertipleneceğimizi belirtirken bütün dünyanın gözü önünde yeni ni bir imtihana hazır olmamıza işaret buyurmuşlardır . Türk milleti- nin bu imtihanı da büyük bir başarı ile vereceğinden asla ümitsiz değiliz . Şefin direktiflerinin milleti mizi en iyi yola sevk edeceğinden eminiz .

Harici siyaset hakkında milletçe verilmiş bir kararı tekrarlayan İnönü milletinin sağduyusuna itimadını bir daha belirtmiştir . Bu millet esasen harici meselelerde o kadar müttehittir ki , bu vahdeti bozmak için harici ve dahili düşmanların bütün gayretleri akamete mahkumdur .

Şefin doğu seyahati hudut bölgesinin hükömete karşı sarsılmaz iman ve güvenini tekrar tekrar ısbat eden belîğ bir ifade hudreti taşımaktadır , Bunun için İnönü «Sizlerle temasımdan manevî kuvvetlerim , artmış olarak dönüyorum ,

İçinde bulunduğumuz güçlüklerden şerefle selâmetle çıkacağımıza yürekten güveniyorum . Memleketimizin gelecekte de büyük bir gelişme ve yükselme yolunda ilerleyeceğine sarsılmaz imanım vardır . diyor .

Doğu diyarı her zaman olduğu gibi bugünde İnönünün izinde yürümekten en büyük zevki ve kuvveti almaktadır . Hudut bölgesinin ortaya attığı şey , vatan hudutları içinde yaşamak bahasına hayatıdır . Bu Türk milleti tarafından bilindiği kadar dost ve düşman bütün dünyaca bilinmesi gereken bir gerçektir . Azmimiz Ay Yıldızlı Bayrağın altında mukadderatına sahip bir millet olarak medeni dünyada şerefle yaşamaktır . İnönü milletini en iyi anlayan diplomat ve asker olarak konuşurken bütün milletin ve doğu diyarının hislerine tercüman olmuştur .

KEFELİ

Bizde

Egemenlik

çağları

Yazan : A. G.

Bu memleketi , millet ve devlet anlamı bakımından üç döneme ayırarak mütalea etmek icabeder .

1 — Ortaçağ devletleri ve bütün imparatorluklar , rüvelenmek ve ve gelişmek fırsatını bulan askeri kudretlerden doğar ve sırf ona dayanarak varlığını muhafaza eder .

Askeri kudretin zaıflaması her hangi bir sebeble çökmesi devletinde çözülmesini ve sönmesini hazırlar . Bunun içindir ki devlet otoritesini elinde bulunduran ; daima orduya dayanmış , onu sıkıca eli altında tutmağa çalışmıştır . Devletin iç politikası ; bu teşkilât ve kuvveti mutaveatkâr bir alet olarak her zaman elde bulundurmak ve başta tutar bir şekilde yürütmek üzere ayarlanır .

Halk ve ordu ayrı ayrı varlıklar olarak mütalea edilir . Ordu , hükümdarın halkı idare etmek için daha doğrusu baskı altında bulundurmak için biricik vasıtası , bizzati ordu da ilâhî nüfuz ve selâhiyete sahip hükümdarın kullarından mürekkep bir teşkilâtı . Devlet

varlığında ; böylelikle hükümdar , ordu ve halk olmak suretile üç kademeye göze çarpar . Bu düzen ve sistem üzerine kurulmuş devlet tarzında hakiki manası ne olursa olsun memleketi hükümdarın malikanesi milleti de bu malikânenin reaya ve tebaası sayılırdı . Bununla beraber bu durumda dahi hükümdar sultanı kurmak için efkârı umumiye denilen bir kuvveti dikkat gözünde tutmak zorunda idi . Fakat bu umumi efkâr şimdi olduğu gibi halk tabakalarına şamil bir mahiyet arz etmez . Meselâ : padişahlar yenice-ri efkârı umumiyesini kazanıp onu memnun ettikten sonra başka bir şey düşünmezdi .

Osmanlı devletinde , hükümdar nüfuzu iç ve dış sebeplerle zâfa uğradıkça bir taraftan ordunun bir anarşi unsuru olarak nüfuzu artmış bir taraftan da millet varlığını duyurmağa başlamıştır . Böylelikle yavaş yavaş yeni bir vaziyet belirmeğe , yani milletin de varlığını hesaba katmağa doğru gidiliyordu . Nitekim yenice-ri ordusunun kaldı-

rilmasında hükümdar milletle beraber olmak lüzumu duymuştur .

Tanzimat , daha ziyade millet hesabına hareketi icabettirmiş , ni hayet birinci meşrutiyet doğmuştur . Kısa süren ve bir rüya gibi tesiri şuur altında kalan bu meşrutiyet bir kıvılcım olarak milletin ruhuna girmiş 33 sene sonra bir alev halinde birdenbire patlamıştır . 1908 meşrutiyeti ; bu milletin bir şeye ne müthiş iştirak duyduğunu fakat yanıp tutuştuğu bu aşkın ne ele geçmez bir şey , ne anlaşılabilir bir hayal olduğunu göstermiştir .

Yalnız bu safhada sözün hükümdardan ziyade millete intikal ettiği müşahade edildi . Bu bizim tarihimize ikinci dönemdi . Asırlarca anarşinin bütün icaplarına uymağa alışmış bir milletin hesabına söz sahibi olan ittihadı terakki cemiyetine karşı en kuvvetli teşekkül ve belli başlı muarız hürriyet ve itilâf fırkası sayılırdı . Bu iki siyasi teşekkülün yalnız adlarına bakmak mânâ ve hedeflerini anlamak için kâfidir .

Biri birleştirici ve ileri götürücü , diğeri de sanki birleşmiş ve ilerlemiş olan milleti hür kılmağı hedef tutuyordu .

Dikkat edilirse , iki tarafın da vait ettiği , milletin en çok muhtaç olup özlediği şeylerdir : İnsanlığın en mukaddes hakkı ve en büyük nimeti hürriyet ? Bu kelimeler bu partilerin bayraklarında yazılı bulunmakla beraber vatana sundukları kan ve hüsrandan gayri bir şey olamadı . Bu suretle mukaddes vaatlerin nekadara boş olduğu ve tehakkümden başka bir şey yapmamış oldukları görüldü . Milletin hayalinde yaratılmış olan hürriyetten

ve imparatorluğun birliğinden eser kalmadı böylece ikinci safha da sona erdi .

Üçüncü safha da çok mühim istihaleler geçirildi . İkinci meşrutiyet devrinin yıkamadığı engeller bu devirde tamamen süpürüldü . Türk milleti yapı ve şekil bakımından asrî bir devlet , medeniyet ve terakki yoluna dökülmüş bir millet olarak görüldü . Millete siyasi terbiye veren hayırhâh bir rehber ve onu lâyık olduğu medeniyet seviyesine yükseltmeği gaye edinen Cumhuriyet kuran halk partisine bağlandık . Bu dönemde hemen şimdiye kadar görülmemiş muntazam bir devlet otoritesi tesis etti . Yapılan inkılâp uğruna ve hayırına tam bir birlik ve beraberlik gösterildi . Bu sayede bir cihan ateşi arasında yanmadan bu güne kadar durmak müyesser oldu . Fakat bu sabrın ve sükûnetin sonunda da eksik olan yine bir şeyin yokluğu iddia edildi . Bunun adına eskiden hürriyet denirdi . Şimdi de demokrasi ?

Bunlar bu milletin hemen almış yetmiş senedenberi kulağına fısıldanmıştır . Bukadar yıldanberi bu merhaleleri geçirmiş olan millet elbette bu yolda da hakikî tekâmülünü idrak etmekte artık gecikmiyecektir . Bu işte ne acele etmeğe , ne de yavaş kalmağa gelmez . Yalnız dikkat edeceğimiz şey atacağımız adımların birbirine karışmaması lâzımdır .

Dünya milletleri arasında bizi ayakta tutan biricik vasıta ve silâhımızın birlik olduğunu asla unutmamak zorundayız . Hakikî hürriyet ve demokrasi iddiası ile ortaya atılmak siyasi edebiyatımızın başlıca

teranesidir . Fakat bunun zorla ve haddından fazla yutturulur ve hâzım ettirilir bir ilâç olmadığını bilmek icap eder .

Denebilir ki yalnız yüksek mefhumlu kelimelerle siyasetin edebiyatını değiştirmek kâfi deva değildir .

Halkın inancı , bilgi seviyesi yükselmedikçe istenildiği kadar politika hokkabazlığı yapılsın vaziyet hiç değişmez tek yapacak şey onu sevk ve idare edenlerin biraz insafli davranarak ve biraz hakikatı görerek onu bu kurtarmağa çalışma-

larıdır . Yoksa bu gün için siyaseti köye kadar götürmekle faydalı bir iş yapılmış olamaz .

Bu milletin gerçekten istediği şey hakikî hayatının bir daha medeniyet sevivesine yükselmesi ve yaklaşmasıdır . Bunun için de dürüst ve murakabeli bir idare ve hayal olmayan bir demokrasi tatbikatı kâfidir ve bunu Cumhuriyet halk partimizin başaracağını şüphesiz ki gün geçtikçe görebileceğimize inancımız vardır .

A. G.

G e l

— BAŞBUĞ'u beklerken —

Yollarada kalan gözlerimiz güldüler içten ,
BAŞBUĞ !.. coşuyor Milletinin gönlü sevinçten ,
Gel !. gel de bizim kalbimizin hasreti dinsin .
Gel !.. gel de bu millet Seni görmekle sevinisin .
Uçsun , kanat açsın ; bu gönüller heyecandan ,
Gel !.. gel de yaşat bizlere bir gün de LOZAN'dan,
Yansın da tutuşsun içimin hasreti yer yer
Bitsin , yeter artık bu uzun bekleyiş önder
Gel !.. gel de hatırlat

— BU VATAN ÖLMİYECEKTİR,

Gel !.. gel de hatırlat

— BU VATAN DÜŞMANA TEKTİR.

Anlat ! bana şanlar dolu tarihimi anlat ,
Kalbimde yanan sevgiye bir parça da Sen kat.
Ses ver ! bana «DURLUPINAR'dan İNÖNÜ'nden
Ses ver ! bana mazide ki çok şanlı gününden .
Yollarda kalan gözlerimiz güldüler içten ,
BAŞBUĞ !.. coşuyor Milletinin gönlü sevinçten.

28-5-946

Nurettin Özdemir

1 Mayıs 1946 tarihli (Y E N İ Y O L) dan

HAMLE ve KARAKTER

Yazan : KORLU

İnsanların iyiye , güzele ve yük-
selmeye karşı fitri bir meyillere var-
dır . «Her gönülde bir arslan yatar»
denilmesinin sebebi ve hikmeti bel-
ki de burdur bundadır .

Bu meyil , bu hamle isteği ba-
zılarımızda normal , daha doğrusu
şuurlu , bazılarımızda anormal yani
şuursuz bir şekilde tezahür eder .
Bu birbirine aykırı belirme şekille-
rinde hiç şüphe edilemez ki karek-
terin büyük hem pek büyük bir ro-
lû vardır .

Kanaatimce birinci kısımdakiler
gülû koklamak için dikenine katlan-
mayı bilenler , alın teri , göz nuru
nun verdiği zevke erenlerdir . Ah-
lâklılırlar , riyadan hoşlanmazlar .

İkinci kısımdakilerse mu-
vaffakiyet sahalarının sanat ve ilim-
le mütenasip sonsuzluğuna göz yu-
mup , en küçük zahmete katlanmak
lüzumunu duymadan «Armut piş

ağıma dök» kabiliyetinden ve ekseriya
omanet akıllarıyla , olur , olmasın ka-
rışıp , sağa sola atılıp , otliye sü-
lâye burun sokarak kolayca bir şey-
ler kapmaya çalışırlar . Meğer ol-
mak için kemzom kuyusuna işlemek
bunların marifetidir . Bu hususta
yaldız maske her şey mubaktır . Ve
ahlâk ya çok sayıftır , ya hiç bu-
lunmaz .

Şüphe edilemez ki hakikatin
güneşi , faziletin nuru karşısında
yaldız dökülmeye , maske düşmeye
mahkûmdur .

Mevki, servet, şöret mûsbet bir sal-
nın semeresi olmadıkça , layık ve
liyakatli ollede bulunmadıkça ve
hele ahlâktan uzak kaldıkça bir şey-
hap gibi kayar ve kaybolurlar .

Mûsbet ve yararlı netice için
hamle şuurlu ve ahlâklı olmalıdır .

KORLU

Ortakçılık

Şu durumu tarih ile aydınlatır sak bir yanda . (sahibi arızı) sipahi nin tapulu rençbirliğinden tarla sahibi serbes, çiftçi haline geçmekte olan işçi tipini diğer yanda , vergi ve ganimet ile yaşar bir bey olmak tan irad ve ticaret ile geçinir bir iş adamı olma yollarına yollanan efendi tipini görmekte güçlük çekmekteyiz.

Türk Anadolunun sosyal şeriti onuncu asır başlangıcına kadar çiftçi tipini sipahiye bağlayıp ve köylü ile şehirli arasında ziraî münasebetler tesisine imkân bırakmıyordu . On birinci ve on ikinci asırlarda tımarlı ocaklarının inkırazı tahakkuk ederken köylülerde ziraî meseleleri hâl için şehre baş vurmak zaruretine düşüyorlardı . (Köylü ile şehirli macerası) , pek eski olmıyan bir hikâyesidir . Topraklarımızın işletilmesi için köylünün emeği ve göreneği ile şehirlinin sermaye ve bilgisini en verimli bir tarzda birleştirerek bu davayı hâl edecek amelî şekiller de artık bulunmuş demektir .

Ortakçı destanı , dara gelen köylünün henüz muvazenesini bulmıyan bu durumu soygunculukla kendi leyine çevirmek istemesi misalini alıyor . Afyon Karahisar ve Amassiya havalisinde de bütün tarlaları hattâ evleri ve hayvanlarıyla bir (marabacı) eline düşen köylüler vardır .

Kütahya havalisi köylülerinin arazi elinde tutmaya ne dereceye kadar başardığı ancak yapılaacak mevzii inceleme ile anlaşılabilir .

Eski ziraat bakanlığı müsteşarlığında bulunmuş olan veteriner professor İhsan Abidin , (Anadolu ziraat ve yetiştirme durumu) adlı eserinde şöyle diyor:

«Asırlardanberi Türkün ev ve tarla sahibi yani sosyal hayatta hür ve müstakil olarak yaşamasını temin eden (bu) temel hükümler kanunda baki kalmakla beraber, koyuna sebebi ve mühim tesirleri tanzimattan beri unutulmuş bu kadar vasi bir ülkede bir takım çiftçi tarlasız kalmıştır .»

Memleketimizde ziraî sahiplik ve ziraî kredi meselesinin aldığı şekiller köylüyü veyahut ta şehirliyi mağdur mevkiine düşürmektedir . Bunun sebebini ortakçı destanının yaptığı gibi köylünün allâklığına veyahut tanzimatçılığın hâlâ devam eden görüşünde ısrar ederek şehirlinin tegallüb temayülüne bağlamak tahlilleri ileri götürmemek , meseleyi çıkmaz yolda bırakmaktır .

Memleketimizde yer yer monografik sosyal incelemeler yapılmıya başlandığı zaman «Kanunların konma sebebini ve mühim tesirlerini» unutturan sosyal amiller anlaşılacak , ziraî kredi ve ziraî sahiplik meselesini de çıkmazdan kurtarmak imkânı görünecektir .

Köylü ile şehirli arasında hâleledilemeyen toprak ve sermayeler meselesi , tasarruf hakkını tanzim için siyasi ve idari müdahaleyi uzatıp durmuştur .

Vakti'e tımarlı ocakları köylüye

tohum ve çift hayvanı tedarik ederek ziraî bir sahiplik yaptıkları gibi köylü eğriya , kul taifesi ve cezyedarların da tesallut ve zulmünden kerurlardı . Koçu bey , 1041 de dördüncü Murada verdiği ıslahat layihasında (ehli seyf sahibi arz) teşkilatının ihyasını ısrarla teklif ediyor ve (Memaliki İslamiyye fevkalhâd mamur , abadân olup reaya ve beraya asude hal olur , zira züama ve erbabi tımar kulları kendi reayasını (X) evladı makamında hıfzu hasaret edip zerre kadar ki mesneye tesavuz edemez; alem hayatı taze bulup şevketi İslâm efsun olur . Hak sübhanehu ve tealazimet ve tımarın tashihini mübarek kalbi şeriflerine ilhâm eyliye amin,, diyor .

Tımarların zaaf ve indirasında arazi meselesinin amir ve nazımı mevkiini tutan mültezim mukataacılar ve nihayet tapu memurları muvazenesiz iktisadî bir muhitin vergisi üzerine kurulan bir hükümetin mümessili idiler . Onlar da bu hizmetlerini mümkün olduğu kadar bahaliye mal etmiye bakmışlar ve devlet nüfuzunu vilâyetlerde şüpheli bir mevkiye düşürmekte âmil olmuşlardır .

Bu bahsın daha fazla teşrihine girmeyeceğiz ; fakat şehirlinin bütün bir köy arazisini ele geçirerek çiftçiye boğaz tokluğuna çalıştıran bir rençber mevkiine bırakmasına meydan veren zaruretleri ortaya çıkarır ve devlet nüfuzunun bu işe nasıl vasıta olduğu da bu arada fark olunur .

Köylü der :

Afacığım , ey iki gözüm ;
Bilirsin mevlaya doğrudur özüm

Benim tarlalarım ağartır yüzüm
İhsan Eksen biter Tabhan toprağı .

Yine köylü der :

Nadas yüz dönümden ziyade
Cümle arpalık hep alâ yerde
Bütün gübreledim kalktım seherde
Dolduralım arpa ile buğdayı

Köylünün nadas edip , seherle kalkarak gübrelediğinden bahs ettiği (Tabhan toprağı) ve şehirli den aldığı tohumu borca göndererek aldatıcı bir dille :

Taneler hep çıktı , kalmadı asla
Yeşil çemen tuttu bütün ovayı .

Diyecek bir çemenzara benzettiği ova , Anadolunun aönüp düzlüklerine benzemez .

Şehirlinin :

Hele sular aksın , çağlasın çayı
Bülbüllerden dinliyeğim sadayı .

Diye özlediği ve köylünün :
Hanımlar beraber salt seni gütmem
Yaz gelince gezdireyim sahrayı .

Dediği sahra da o sahra değildir .

Mevkin şartları yalnız bir güzelik farkı vücutta getirmekle kalmıyor , mahsulün mikdarlarına ve bunun yetiştirilmesine de tesir ediyor :

Şehirli der :

Şu köylü hilesiz olsa
Hak verse tarlalar mevsimin bulsa
Küçük büyük anbarlar cümlesi dolsa

Veresiye satardım bütün zahireyi !

Şehirlinin beklediği diğer menfaatler :

Köye samanlık yapsak
Anbar satarlar mı köylüye sorsak
Bir konak yaptırsak yazın otursak
Güz gelince yenisinin kolayı .

Derleyen : D. Y. İ. D.

— devamı var —

TRABZON ANSİKLOPEDİSİ

Gazetemiz 'Trabzon Ansiklopedisi' adlı bir eser hazırlamaya karar vermiştir. Şimdilik gazetemizde tefrika halinde neşredilecek olan bu eser Trabzona ait eski, yeni bütün malumatı ihtiva edecektir.

Mecruttiyetin ilânından bugüne kadar Trabzonda intişar eden gazete ve mecmuaların ansiklopedi için kıymetli birer mahaz olacağını düşünürük.

Aşağıya isimlerini yazdığımız bu gazete ve mecmurlardan ellerinde mevcut olan zavatin, birer makbuz karşılığında, koleksiyonlarını Malkeri kütüphane memurluğuna teslim etmelerini rica ediyoruz. Koleksiyonlar yine aynen sahiblerine iade edilecektir.

- 1 — Meşveret (Naci)
- 2 — Tarık (Hasan Hicabi)
- 3 — İkbal (Osman Nuri)
- 4 — Enyari vicdan (Zeynelabidin)
- 5 — Trabzon
- 6 — Karadeniz
- 7 — Şebtap
- 8 — Köhkeşan
- 9 — Şebab
- 10 — Hekim (Doktor Raif)
- 11 — Akşanbat (Ahmet Hamdi)
- 12 — Yeşil Trabzon Avukat Hüseyin Avni)

- 13 — Sivrisinek (Baba Salim)
- 14 — İstikbal (Faik Ahmet Barutcu)
- 15 — Halk (Ali Becil — eski harflerle)
- 16 — Güzel Trabzon (Ali Becil)
- 17 — Yenyol (Bekir Sükûti — eski harflerle)
- 18 — Kaygu (M. Cavit)
- 19 — Fecir (Eyup zade Hayri)
- 20 — İğne (Tevfik)
- 21 — Kahkaha (Esat Ömer Eyyubi)
- 22 — Akın (Hakkı Mahir — eski harflerle)
- 23 — Zafer (Kemal Hatip)
- 24 — Mihrak (Kemal Bihmet — Esat Ömer)
- 25 — Horoz (Cevdet Alap)
- 26 — Trabzon iktisat (Cevdet Alap)
- 27 — Çalikuşu (Münir Hayri)
- 28 — Deveküşu (Cemal Rıza)
- 29 — Yeni terbiye (Cemal Rıza)
- 30 — Genç Anadolu (Nizameddin)
- 31 — Karadeniz (Doktor İsmail Ferit)
- 32 — Genç fikirler (Cemal Rıza)
- 33 — Temkin (Hafız Zühdü)
- 34 — Tahsilat (Hafız Zühdü)
- 35 — Haber anası (Baba Salim)
- 36 — Selâmet (Ömer Fevzi)
- 37 — Lazım
- 38 — Reklam

İnönü, Lisemizi ziyaret ettikten sonra ayrılırken

Malkesinde bir öğleyemeği

■ ■ ■ İnönü, Kız Enstitüsü sergisini gezerlerken

■ ■ ■ İnönü, Kız Enstitüsünden ayrılırlarken

Türk fazileti misallerinden : İstiklâl Savaşında Kayserili Mehmet Çavuş

İstiklâl savaşında , Büyük taar-
ruzda 17 nci tümen , 60 nci alay
1. nci Tb. 2 nci bölük 2 nci takımı
çavuşu Kayserili Mehmet çavuşun
mensup bulunduğu alay 28-29
Ağustos gecesini (Gazlı hamam) is-
tasyonunda geçirdikten sonra şafak
sökmeyen çekilen düşman takıbe-
koyularak ertesi gün otuz kilomet-
relik yürüyüşten sonra Afyon cıva-
rındaki (Yeniceköy) içinden halkın
tezahürleri arasından geçerek bu
köyün garp sırtlarına yerleşmeğe
çalışan düşman dümdarlarına taar-
ruz etmiştir .

Bu ileri hareketin başlangıcında
düşmanla henüz ateş teması yapı-
lmadan önce Mehmet çavuşun takı-
mından ayrıldığını gören bölüğün
komutanı teğmen H. Ş. bağırarak:—
çavuş niçin geri kaldın ! . fundalık
içinde inleyen bir düşman yaralı-
sının yarasını sarıyorum efendim !
cevabını verdi . Çavuş , çok kan
kaybeden düşman esirinin yarasını
kendi taşıdığı harp paketindeki sar-
gı bezile sarmış , göğsünün düğme-
lerini çözmüş , su vermiş onun az
çok ızdırabını dindirmiştir . Yaralı-
nın yanında hafif ve ölgün göz te-
bessümleriyle uğurlanmıştır . Dün-
ya milletleri arasında bu yüksek

fazileti gösterebilenler şüphesiz
varsada enderdir . Yaralı düşman
erine bir süngü sallıyarak geçmek
faziletten mahrum olanlar için iş-
ten bile değilken Mehmet Çavuş ,
insanlık ve âlicenaplıklarını ifade edi-
lebilen bu yüksek hareketi göster-
mekle kimbilir ne kadar haz duy-
muştur .

Çavuş kıtasına derhal iltihak e-
derek 29 Ağustos gecesini açıkta
geçirdikten sonra 30 Ağustosta 16.
17. 3 ncü tümenlerimiz ateş çemberi
ri içine alınan Eskişehir ve cenup
cephesinden çekilen düşman baka-
yası (Hamursuzdere) de bertaraf e-
dilmişlerdir .

S. AYATA

1647 yılı C. H. P. Sanat mükâfatı piyes müsabakasına katılma şartları

1 - C.H.P. Sanat mükâfatı piyes müsabakalarına katılmak isteyen piyes yazarlarının eserlerini 1947 yılı ocak ayının 15 ine kadar Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğine vermiş olmaları veya bu eserleri bu tarihe kadar taahhütlü olarak postayla göndermiş bulunmaları şarttır .

2 - Eserler eğer basılmış değilse , kâğıdın yalnız bir yüzüne yazılmış olmalı ve iki nüsha olarak gönderilmelidir .

3 - Müsabakaya 1940 yılından sonra yazılmış ve basılmış veya basılmamış , oynanmış veya oynanmamış yalnız telif eserler kabul edilecektir .

4 - Gönderilen eserlere rumuz konmayacak , sahiplerinin açık telim ve adresleri bulunacaktır .

5 - Müsabakada birinci gelene 3.000 ikinci gelene 2.000 üçüncü gelene 1.000 lira mükâfat verilecektir .

6 - Eserleri tetkik edecek olan jüri heyeti , C.H.P. Genel Sekreterliğinin müracaatı üzerine İstanbul Üniversitesi , Ankara dil , tarih ve coğrafya fakültesi , devlet konsert vatuvarı ve İstanbul Şehir tiyatrosundan seçilecek 3 er zat ile C.H.P. Genel Sekreterliği tarafından bu alanda tanınmış şahsiyetler arasından doğrudan doğruya seçilecek 3 zattan müteşekkil olacaktır .

7 - Müsabaka neticesi 23 şubat 1947 pazar günü ilân edilecektir .

8 - Müsabakada derece kazanan eserleri bastırmak , Halkevlerinde ve Halkodalarında temsil ettirmek hakkı C.H.P. Genel Sekreterliğine ait olacaktır . Yazarı isterse Halkevi dışından temsil ettirebilir .

Bugün çıkmakta olan Halkevi dergilerinin listesi

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde Bir çıktığı
Taşpınar	Gaziantep	2 ayda bir
Çorumlu	Çorum	aydabir
Doğu	Kars	ayda bir
Eriş	Kayseri	onbeş günde bir
Fikirler	İsmir	iki ayda bir
Gece	Manisa	onbeş günde bir
Görüşler	Adana	ayda bir
Halkevi	Eskişehir	ayda bir
İnan	Denizli	ayda bir
İnan	Trabzon	iki ayda bir
Karadag	Diyarbakır	ayda bir
Karadimas	Zonguldak	onbeş günde bir
Kayık	Balıkesir	ayda bir
Konya	Konya	onbeş günde bir
Ondokuz mayıs	Samsun	onbeş günde bir
Taşpınar	Afyon	ayda bir
Türk Akdeniz	Antalya	ayda bir
Ün	Isparta	ayda bir
Uludağ	Bursa	ayda bir
Yeni Türk	Eminönü	ayda bir
Halk bilgil haberleri	Eminönü	ayda bir

Negriyat Müdürü :
Abdullah Canel

Besildiği yer :
Yeniye Basımevi Trabzon